

Zoja Jaroszaewicz-Pieresławcew

Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

---

Echa Przeszłości 10, 23-37

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zoja Jaroszewicz-Pierestawcew
Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

INSTYTUT HISTORII I STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH UNIwersytetu WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W OLSZTYNIE

Powołanie 1 grudnia 1988 r. Instytutu Historii w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Olsztynie poprzedził prawie dwudziestoletni okres jego tworzenia. W 1969 r. powstała Wyższa Szkoła Nauczycielska, a wraz z nią w Zakładzie Języka i Literatury Polskiej, kierowanym przez doc. dr. Andrzeja Marię Rogalę-Lewickiego¹, na Wydziale Humanistycznym założył przyszłego Zakład Historii. Doc. Rogala-Lewicki, który od 1 września 1969 r. pełnił funkcję dziekana Wydziału, zatrudnił dr. Stanisława Kobelis-Szostakowskiego², a rok później mgr Małgorzatę Kobelis-Szostakowską, którzy prowadzili zajęcia na trwających trzy lata studiach dwukierunkowych *filologia polska z historią*³. Oficjalnie Zakład Historii powołano na początku 1972 r., a już od roku akademickiego 1973/74 rozpoczęto kształcenie na kierunku *historia*, co umożliwiły nowe ustalenia resortu oświaty. Dwukierunkowe studia zawodowe zastąpiono w 1973 r. jednokierunkowymi, początkowo czteroletnimi, a następnie pięcioletnimi magisterskimi stacjonarnymi i zaocznymi. Pierwszy egzamin magisterski odbył się 27 lipca 1976 r.⁴ Promotorem był

---

¹ Archiwum UWM, sygn. 1407. Doc. dr Andrzej Maria Rogala-Lewicki (ur. 1934), dziekan Wydz. Humanistycznego WSP w Olsztynie (1969–1974).

² W dalszej części artykułu pominięto nazwisko rodowe Kobelis, ponieważ było pomijane w publikacjach naukowych i składach osobowych uczelni

³ Genezę Instytutu i okres działalności w Wyższej Szkole Pedagogicznej opracowano na podstawie: H. Kowalewska, M. Świątecki, *Stan i perspektywy humanistyki na WSN*, Olsztyn 1973; *Instytut Historii*, [w:] *XX lat Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie*, pod red. T. Zienkiewicza, Olsztyn 1989, s. [52]–59; Z. Taźbierski, *Zakład Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 1980, nr 4, s. 605–621; Polemika: S. Łaniec, *W sprawie sprawozdania dr. Zdzisława Taźbierskiego*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 1981, nr 2/4, s. 483; A. Pytasz, *Instytut Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie do 1996 roku (w zarysie)*, [w:] *Od starożytności do współczesności. Studia historyczne*, pod red. J. Słowińskiego, ZHSS, Olsztyn 1997, s. 211–216; M. Radoch, Z. Taźbierski, *Jubileusz 10-lecia Zakładu Historii Starożytnej i Średniowiecznej w Instytucie Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie. (Kronika Naukowa)*, Olsztyn 1999, ss. 31.

⁴ Pierwszy na historii, i w ogóle na WSP, egzamin magisterski zdał pomyślnie student Aleksander Bieńkowski. Przedstawił pracę magisterską pisaną pod kierunkiem doc. T. M. Gelewskiego, pt. *Przyczyny i skutki istotnych różnic między Spartą a Atenami* (Z. Taźbierski, *Zakład Historii...*, s. 609 i s. 618, poz. 4).

dr Tadeusz Maria Gelewski⁵. Pierwszym kierownikiem Zakładu został dr Stanisław Szostakowski (1929–1994). Zakład istniał do 1984 r., z tym, że od 1974 r. funkcjonował już w strukturze Wyższej Szkoły Pedagogicznej.

W kwietniu 1983 r. Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki podjęło decyzję o wstrzymaniu rekrutacji na *historię*. Na wniosek Rady Wydziału Humanistycznego z dnia 24 lipca 1984 r. od 1 października 1984 r. zaczęły działać następujące jednostki organizacyjne: Zakład Historii Polski pod kierownictwem doc. dr. Stanisława Szostakowskiego (od 1987 r. doc. dr. hab.), Zakład Historii Powszechnej, którego kierownikiem został doc. dr hab. (od 19 maja 1988 r. prof. nadzw.) Tadeusz Maria Gelewski i Katedra Stosunków Międzynarodowych XX Wieku początkowo prowadzona przez prof. dr hab. Włodzimierza Tadeusza Kowalskiego. Pracownicy, kontynuując zajęcia na wygasającym kierunku *historia*, prowadzili zajęcia na nowo utworzonym kierunku studiów *nauki społeczne*. Dopiero starania doc. dr. hab. Józefa Śliwińskiego, pełniącego wówczas funkcję prorektora ds. dydaktyczno-wychowawczych WSP, poparte przez Rektora olsztyńskiej WSP prof. dr. hab. Stanisława Kawulę oraz przez prof. dr. hab. Tadeusza M. Gelewskiego zakończyły się sukcesem. W skład utworzonego 1 grudnia 1988 r. Instytutu Historii (specjalizacyjnego) wchodziły następujące jednostki: Zakład Historii i Kultury Antycznej – kierownik prof. dr hab. Serhiy Sharypkin (zatrudniony w Instytucie od 1 lutego 1997 do 30 czerwca 2002 r.), Zakład Historii Średniowiecznej Polski – kierownik doc. dr hab. Józef Śliwiński, Zakład Historii Powszechnej Średniowiecza – kierownik dr hab. Teresa Borawska, prof. nadzw. (zatrudniona w Instytucie od 1 października 1998 do 28 lutego 2002 r.), Katedra Historii Powszechnej XIX–XX Wieku – kierownik prof. Tadeusz M. Gelewski, Zakład Historii Polski XIX i XX Wieku – doc. dr hab. Stanisław Szostakowski, Zakład Historii Narodów ZSRR – doc. dr Stanisław Łaniec, Katedra Stosunków Międzynarodowych XX Wieku – prof. dr hab. Włodzimierz T. Kowalski. Utworzono też dwie pracownie: w Katedrze Historii Powszechnej Pracownię Historii Nowożytnej XVI–XVII Wieku, której kierownictwo powierzono dr. Zdzisławowi Taźbierskiemu oraz w Zakładzie Historii Polski Pracownię Dydaktyki i Metodologii Historii, którą kierowała dr Małgorzata Szostakowska. W Instytucie pracowało wówczas na pełnym etacie 13 osób: 2 profesorów i 3 docentów (i 1 na pół etatu), 4 adiunktów ze stopniem doktora, 3 starszych asystentów oraz pracownik administracyjny. Na dyrektora Instytutu powołano doc. dr. hab. Stanisława Szostakowskiego, a jego zastępcą został dr Andrzej Szmyt. Już od 1 lutego 1989 r. otwarto Podyplomowe Studium dla Nauczycieli Historii. Od roku akademickiego 1989/1990 wznowiono nabór na kierunek *historia*. W *Programie rozwoju Instytutu Historii do roku 2000*, podpisanym przez doc. dr. hab. Stanisława Szostakowskiego, czytamy: „Rozwój Instytutu jest ściśle powiązany z powstaniem kierunku historia, co umożliwi

---

⁵ J. Śliwiński, *Profesor Tadeusz Maria Gelewski (życie i działalność)*, [w:] *Od starożytności do współczesności...*, s. 11–18.

przekształcenie go w Instytut kierunkowy już w 1989 r.” Tak też się stało za jego kadencji. Trzeba też wspomnieć, że na początku lat dziewięćdziesiątych dzięki staraniom dr. Krzysztofa Narojczyka i prof. dr. hab. Edwarda Mierzwy ówczesny dyrektor Instytutu Historii doc. Stanisław Szostakowski powołał do życia Zakład Komputerowych Technik Wspomagania Dydaktycznego, co w nauczaniu historii było wówczas jeszcze rzadkością.

Po śmierci prof. nadzw. dr. hab. Stanisława Szostakowskiego od 1 czerwca 1994 r. dyrektorem Instytutu Historii został prof. dr. hab. Józef Śliwiński, a jego zastępcą dr. Norbert Kasperek. Prof. Śliwiński, który pełnił tę funkcję do 31 października 1996 r., podjął działania mające na celu wzmocnienie kadry naukowej Instytutu, m.in. występując z wnioskiem o zatrudnienie ks. dr. hab. Alojzego Szorca, dr. hab. Stanisława Łańca, dr. hab. Jana Sobczaka oraz prof. dr. hab. Janusza Jasińskiego na stanowisko profesora zwyczajnego. Należy też wspomnieć, że 1 listopada 1995 r. z przekształcenia Zakładu Komputerowych Technik Wspomagania Procesu Dydaktycznego utworzono Zakład Metod Komputerowych Instytutu Historii, którego pracami kierował dr. Krzysztof Narojczyk. Wprowadzono także pewne zmiany w strukturze organizacyjnej Instytutu, która w 1996 r. wyglądała następująco:

I. Zakład Historii Starożytnej i Średniowiecznej – kierownik prof. dr. hab. Józef Śliwiński.

II. Zakład Historii Polski i Powszechnej XIX Wieku – kierownik dr. hab. Stanisław Łaniec.

III. Katedra Historii Najnowszej – kierownik prof. dr. hab. Andrzej Skrzypek, a następnie dr. hab. Tadeusz Filipkowski.

IV. Zakład Historii Europy Wschodniej – kierownik prof. dr. hab. Jan Sobczak.

V. Zakład Nauk Pomocniczych i Metodologii Historii – kierownik dr. hab. Edward Mierzwa, prof. nadzw.

VI. Zakład Dydaktyki Historii – kierownik dr. hab. Małgorzata Szostakowska.

VII. Zakład Metod Komputerowych – kierownik dr. Krzysztof Narojczyk.

VIII. Pracownia Historii Polski i Powszechnej XVI–XVIII Wieku – kierownik prof. dr. hab. Stanisław Achremczyk.

IX. Pracownia Historii Warmii i Mazur – kierownik ks. prof. dr. hab. Alojzy Szorc.

Kadrę Instytutu stanowili wówczas: 1 profesor tytularny, 8 doktorów habilitowanych na stanowisku profesorów nadzwyczajnych, 6 doktorów adiunktów, 13 magistrów asystentów, 2 magistrów specjalistów i 1 magister bibliotekarz.

W następnej kadencji, począwszy od 1 listopada 1996 r., dyrektorem został prof. nadzw. dr. hab. Tadeusz Filipkowski⁶, który wprowadził Instytut

---

⁶ Szerzej o życiu, działalności naukowej i dydaktycznej prof. T. Filipkowskiego zob. I. Lewandowska, *Profesorowie Małgorzata Szostakowska i Tadeusz Filipkowski. Zarys sylwetek naukowych*, „Echa Przeszłości” 2005, nr 6, s. 351–355.

Historii w strukturze Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Jego zastępcą został dr Zbigniew Anculewicz, jednak wkrótce po utworzeniu UWM w Olsztynie JM Rektor powierzył pełnienie obowiązków zastępcy dyrektora Instytutu dr. Witoldowi Gieszczyńskiemu. Pod redakcją naukową prof. Filipkowskiego w latach 1997–1998 ukazały się dwa tomy „Prac Historycznych” wydawanych w serii „Zeszytów Naukowych WSP w Olsztynie”. Warto też przypomnieć, że uchwałą Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie nr 144 z dnia 29 września 1998 r. (z mocą od 1 października 1998 r.) powołano w Instytucie Historii na Wydziale Humanistycznym Podyplomowe Studium Historii i Podyplomowe Studium Historia Cywilizacji.

Z dniem 1 stycznia 2000 r. dyrektorem Instytutu Historii mianowano Sławomira Roberta Kalembkę⁷, który był związany z olsztyńską uczelnią już od 1 października 1993 r., a na pełnym drugim etacie od października 1994 r. do 30 września 2001 r. (od 1 maja 1999 r. na pierwszym pełnym etacie profesora zwyczajnego). Zastępcą dyrektora ds. naukowych został prof. dr hab. Jan Sobczak, natomiast ds. dydaktycznych i administracyjnych dr Andrzej Szmyt. Z inicjatywy prof. Kalembki w marcu 2000 r. ukazał się pierwszy tom nowego czasopisma historycznego „Echa Przeszłości”, które przyczyniło się zarówno do dalszego rozwoju własnej kadry naukowej, jak i integracji olsztyńskiego środowiska naukowego oraz pozytywnie wpisało się w poczet polskich periodyków historycznych. Profesor Kalembka angażował pracowników do systematycznych spotkań i seminariów naukowych.

10 lipca 2001 r. uchwałą Senatu UWM Instytut Historii został przekształcony w Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych. Zmiany organizacyjne w strukturze organizacyjnej sprawiły, że w roku 2002 było 8 katedr: Katedra Historii Starożytnej i Kultury Antycznej – kierownik prof. Serhiy Sharypkin, a po jego odejściu od 1 października 2002 r. do 30 września 2004 r. dr hab. Mieczysław Mejjor, prof. UWM; Katedra Historii Średniowiecznej Powszechnej – kierownik dr hab. Teresa Borawska, prof. UWM; Katedra Historii Średniowiecznej Polski i Nauk Pomocniczych Historii – kierownik prof. Józef Śliwiński; Katedra Historii Polski XVI–XVIII Wieku – prof. Stanisław Achremczyk, Katedra Historii Polski i Powszechnej XIX Wieku – dr hab. Stanisław Łaniec, prof. UWM; Katedra Historii Najnowszej – kierownik dr hab. Tadeusz Filipkowski, prof. UWM; Katedra Historii Europy Wschodniej – kierownik prof. dr hab. Jan Sobczak; Katedra Archiwistyki – prof. Bohdan Ryszewski; 4 zakłady: Zakład Dydaktyki i Metodologii Historii – dr hab. Tadeusz Filipkowski, prof. UWM; Zakład Stosunków Międzynarodowych – kierownik dr hab. Henrich Stronsky, prof. UWM; Zakład Metod Komputerowych – kierownik dr Krzysztof Narojczyk; Zakład Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej – kierownik dr hab. Bohdan Łukaszewicz,

---

⁷ Szerzej o życiu i działalności naukowej i organizacyjnej prof. S. Kalembki zob. L. Kuk, *Sławomir Kalembka – uczonec, organizator nauki, człowiek*, [w:] *W kraju i na wychodźstwie. Księga pamiątkowa ofiarowana Profesorowi Sławomirowi Kalembce w sześćdziesięciopięciolate urodzin*, red. Z. Karpus i in., Toruń – Olsztyn 2001, s. [3]–18.

prof. UWM, a także 2 pracowni: Pracownia Kopernikańska – kierownik dr hab. Teresa Borawska, prof. UWM; Pracownia Historii Warmii i Mazur – dr Janusz Hochleitner oraz Biblioteka Instytutu Historii⁸.

Po objęciu 1 października 2001 r. funkcji dyrektora Instytutu przez prof. dr. hab. Jana Sobczaka, kierownika Katedry Historii Europy Wschodniej⁹, do struktury organizacyjnej Instytutu uchwałą Senatu UWM z 1 listopada 2001 r. włączono Zakład Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, kierowany przez dr. hab. Bohdana Łukaszewicza, prof. UWM, który jednocześnie objął stanowisko zastępcy dyrektora ds. naukowych. Z kolei zastępcą ds. dydaktycznych i administracyjnych został ponownie dr Andrzej Szmyt, a od 2002 r. funkcję tę pełnił dr Norbert Kasperek. Także w 2002 r. Zakład Historii Średniowiecznej Powszechniej przemianowano na katedrę oraz powstał Zakład Stosunków Międzynarodowych, przekształcony w 2004 r. w katedrę. Jako dyrektor prof. Sobczak znacznie zaktywizował życie naukowe Instytutu poprzez organizowanie systematycznych spotkań i seminariów naukowych.

Funkcję dyrektora po profesorze Janie Sobczaku od 1 października 2002 r. objął prof. dr hab. Bohdan Ryszewski¹⁰ i pełnił ją do końca 2004 r. Zastępcą dyrektora Instytutu Historii został dr Witold Gieszczyński, a od 1 października 2003 r. jego obowiązki przejął dr Krzysztof Łożyński. Z kolei zastępcą ds. naukowych od 1 maja 2003 r. została dr Zoja Jaroszewicz-Pierśławcew. Prof. Ryszewski przybył do Olsztyna z Torunia, mając bogate doświadczenie w kierowaniu zespołami ludzi. Był długoletnim dyrektorem Biblioteki Uniwersyteckiej UMK, zastępcą dyrektora pełniącym obowiązki dyrektora Instytutu Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Na olsztyńskiej uczelni od roku 1998 kierował Zakładem Archiwistyki. W czasie kadencji prof. Bohdana Ryszewskiego zatrudniono w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych następujących doktorów habilitowanych: Grzegorza Białuńskiego, Grzegorza Jasińskiego, Wojciecha Łysiaka, Aldonę Prašmantaitė, Andrzeja Topija, Wojciecha Łysiaka oraz trzech doktorów: Magdalenę Bonowską, Aleksandra Holiczenkę i Jacka Kowalewskiego. Powrócił do Instytutu ks. prof. Alojzy Szorc, a z Wydziału Teologii przeniosła się dr Irena Makarczyk. Na posiedzeniu Rady Naukowej Instytutu 4 listopada 2003 r. prof. Ryszewski rozpoczął dyskusję nad przygotowaniem wniosku o przyznanie Wydziałowi uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, dyscyplina *historia*. Powołano w tym celu zespół i rozpoczęto prace nad wnioskiem, ale do końca kadencji prof. Ryszewskiego nie został on ukończony. Kolejną ważną sprawą, z którą

⁸ Por. *Skład osobowy. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski*, Olsztyn 2002, s. 76–79.

⁹ Szerzej o życiu, działalności naukowej i dydaktycznej prof. Jana Sobczaka zob. P. P. Wiczorkiewicz, R. Jurkowski, *Jan Sobczak – historyk i dydaktyk*, [w:] *Dauna a nowa Rosja (z doświadczeń transformacji ustrojowej)*. *Studia ofiarowane Profesorowi Janowi Sobczakowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, pod red. R. Jurkowskiego i N. Kasparka z przedmową S. Kalembki, Warszawa 2002, s. [17]–25.

¹⁰ Szerzej o życiu i działalności naukowej prof. Bohdana Ryszewskiego zob. K. Łatak, *Jubileusz Profesora Bohdana Ryszewskiego*, „Echa Przeszości” 2004, nr 5, s. 7–9.

przyszło się zmierzyć prof. Ryszewskiemu, była zapowiedź zmiany struktury Wydziału. Władze rektorskie planowały likwidację instytutów i zastępowanie ich bardzo silnymi kadrowo katedrami lub zmianę wewnętrznej struktury instytutów. Zdecydowana postawa dyrektora Ryszewskiego, wsparta głosami pracowników oraz wszystkich dyrektorów instytutów i władz dziekańskich, uratowała instytuty na Wydziale, ale trzeba było w wyniku uchwały Senatu i decyzji Rektora zreorganizować ich strukturę. Zlikwidowane zostały katedry i zakłady.

W styczniu 2005 r., kiedy pełnienie obowiązków dyrektora Instytutu powierzono dr Zoji Jaroszewicz-Pieresławcew (od 23 marca 2005 r. już jako dr hab. sprawowała funkcję dyrektora, a jej zastępcą został dr Krzysztof Łożyński), dokonano (we własnym zakresie) reorganizacji Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych. W jej wyniku nastąpiło połączenie jednostek i ich wzmocnienie osobowe. Zamiast istniejących dotąd 13 katedr, zakładów i pracowni¹¹ powstało w Instytucie 8 jednostek zajmujących się badaniami i kształceniem w zakresie poszczególnych epok, kierunków i specjalności. Były to następujące pracownie: Historii Starożytnej i Powszechnej Średniowiecznej – kierownik ks. prof. zw. dr hab. Alojzy Szorc, Historii Średniowiecznej Polski i Nauk Pomocniczych Historii – kierownik prof. dr hab. Józef Śliwiński, prof. zw., Historii Nowożytnej – kierownik prof. zw. dr hab. Stanisław Achremczyk, Historii XIX Wieku – kierownik dr hab. Norbert Kasperek, prof. nadzw., Historii XX Wieku – kierownik prof. dr hab. Marek Kazimierz Kamiński (od roku 2008 funkcję tę pełni dr hab. Zygmunt Kazimierski, prof. nadzw.), Stosunków Międzynarodowych – kierownik prof. dr hab. Henrikh Stronskyy, Informacji Naukowej i Bibliologii – kierownik dr hab. Zoja Jaroszewicz-Pieresławcew, prof. nadzw. Decyzją Rady Instytutu w 2008 r. powołano jeszcze Pracownię Dziejów Chrześcijaństwa i Dokumentacji Archiwalnej – kierownik ks. prof. zw. dr hab. Andrzej Kopiczko. Będąca w strukturze Instytutu biblioteka została włączona do Biblioteki Głównej i przeniesiona w październiku 2007 r. do nowo wybudowanego, nowoczesnego gmachu na terenie kampusu uniwersyteckiego Kortowo II, blisko Centrum Humanistycznego.

W 2006 r. zakończyły się sukcesem starania zespołu powołanego do przygotowania wniosku o uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego przez Radę Wydziału Humanistycznego w dyscyplinie *historia*¹². Pierw-

---

¹¹ W strukturze Instytutu była również biblioteka, w której pracowali: kustosz Maria Jagłowska i starsi bibliotekarze: mgr Iwona Korytko i mgr Cezary Nałęcz. Stan zbiorów Biblioteki Instytutu na 31 grudnia 2005 r. wynosił 16 891 woluminów, w tym książek – 14 829, czasopism – 872 (w tym tytułów czasopism bieżących polskich 36, zagranicznych 10) i zbiorów specjalnych – 1280 jedn. Sprawozdanie z działalności biblioteki za rok 2005 oprac. C. Nałęcz.

¹² Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów, działając na podstawie art. 5 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, postanowiła przyznać z dniem 29 maja 2006 r. Wydziałowi Humanistycznemu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie *historia*.

szym doktorem habilitowanym po kolokwium w grudniu 2007 r. został pracownik Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych UWM dr Tomasz Strzeżek. Następnie stopień doktora habilitowanego uzyskali jeszcze dr Janusz Hochleitner i dr Krzysztof Narojczyk. W druku są kolejne rozprawy habilitacyjne, a dorobek następnych adiunktów rokuje na pomyślne zakończenie przewodu habilitacyjnego w najbliższym czasie. Sytuacja kadrowa w Instytucie ustabilizowała się w porównaniu do wcześniejszego okresu, zwłaszcza od października 1974 r. do listopada 1996 r., kiedy to z różnych przyczyn rotacja dotyczyła 25 osób¹³. Na dzień 1 marca 2009 r. stan zatrudnienia w Instytucie wynosił: 16 pracowników samodzielnych (5 profesorów zwyczajnych, 8 profesorów nadzwyczajnych, 3 doktorów habilitowanych), 37 adiunktów, 1 starszy wykładowca, 1 instruktor, 1 specjalista i 2 osoby w sekretariacie Instytutu). Znacząco wzrósł w ostatnich latach wkład samodzielnych pracowników w kształcenie kadry naukowej, o czym świadczy liczba wypromowanych doktorów, recenzji prac doktorskich i habilitacyjnych.

Problematyka badawcza realizowana najpierw w Zakładzie, a później w Instytucie, stopniowo rozszerzała się i objęła wszystkie epoki historyczne¹⁴. W poszczególnych katedrach i zakładach Instytutu (a obecnie pracowniach) ukształtował się profil badawczy odpowiadający merytorycznie ukierunkowaniu jednostki organizacyjnej i zainteresowaniom badawczym zespołów naukowych. Tematyka badań w zakresie poszczególnych epok koncentrowała się na następujących problemach:

I. Badania w zakresie historii starożytnej (głównie kultura oraz życie polityczne antycznej Grecji oraz Rzymu – prof. Serhiy Sharypkin (w latach 1997–2002) i prof. nadzw. Mieczysław Mejor (2002–2005):

1) Kult cesarski Tyberiusza i boskiego Augusta; Sądownictwo cesarza i senatu w I w. n.e. (dr Ryszard Sajkowski);

2) Działania Hannibala w Italii na początku konfliktu z Rzymem 218–217 p.n.e. (dr Miron Wolny);

3) Wpływy rzymskie i wczesne średniowieczne na ziemiach pruskich w I–XII w. (dr Mirosław Hoffmann).

II. Badania w zakresie historii średniowiecza:

1) Ostatni Piastowie w Polsce (prof. zw. dr hab. Józef Śliwiński);

2) Dzieje dawnych Prusów w okresie średniowiecza (dr hab. Grzegorz Białuński, prof. UWM);

3) Zakon Krzyżacki w Prusach (prof. J. Śliwiński, dr hab. Grzegorz Białuński, prof. UWM, dr Jan Gancewski), w tym:

---

¹³ A. Pytasz, op. cit., s. 214.

¹⁴ Efektem prowadzonych badań są publikacje naukowe pracowników, ale ich wykaz w formie drukowanej mamy tylko za lata 1969–1995. Por. *Bibliografia publikacji pracowników WSP w Olsztynie (1969–1984)*, oprac. N. Woronczuk, Olsztyn 1993 i *Bibliografia publikacji pracowników Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie za lata 1985–1995*, oprac. N. Woronczuk, Olsztyn 2000.

- Folwarki Zakonu Krzyżackiego w Prusach w latach 1466–1525 (dr Jan Gancewski),
- Kontakty cystersów z Oliwy i Pelplina z Zakonem Krzyżackim w Prusach w XIV– XV w. (prof. Józef Śliwiński),
- Rola zamków w państwie krzyżackim (dr Jan Gancewski),
- Działalność książąt mazowieckich wobec państwa krzyżackiego w Prusach w latach 1385–1407 (dr Marek Radoch),
- Rozwój osadnictwa na ziemi lubawskiej VIII–XIII w. (dr Kazimierz Grażawski);
- 4) Osadnictwo w Prusach Krzyżackich i Książęcych od XIII do XV w. (dr hab. Grzegorz Białyński, prof. UWM);
- 5) Kolonizacja i administracja na Podlasiu i Grodzieńszczyźnie w XIV–XV w. (prof. zw. dr hab. Józef Śliwiński, dr Anna Kołodziejczyk, dr Krzysztof Łożyński, dr Marek Radoch);
- 6) Rola zakonów w kulturze Europy i Polski (dr hab. Andrzej Wałkowski, prof. UWM, dr hab. Kazimierz Łatak), w tym:
  - Kongregacja kanoników regularnych laterańskich w Polsce i Europie na przestrzeni dziejów (dr hab. K. Łatak, prof. UWM, pracował z przerwą do 1 marca 2009 r.),
  - Skrytoria cystersów na Śląsku do końca XIII w. (dr hab. Andrzej Wałkowski, prof. UWM),
- 7) Studia nad początkami miast w Polsce, m.in.: Lubawa i Ruciane Nida (prof. zw. dr hab. Józef Śliwiński), Dzierżoń i Braniewo (prof. zw. dr hab. Alojzy Szorc), miasta na wschodnich Mazurach: Węgorzewo, Olecko, Pisz (dr hab. Grzegorz Białyński, prof. UWM).

III. Badania w zakresie historii nowożytnej:

- 1) Reformacja i stosunki wyznaniowe (prof. zw. dr hab. Alojzy Szorc);
- 2) Historia Prus Książęcych, Królewskich i Warmii (prof. prof. Alojzy Szorc, Andrzej Kopiczko i Stanisław Achremczyk, Grzegorz Białyński, dr Sławomir Augustowicz, dr Irena Makarczyk, dr Tadeusz Brzeczowski w latach 1974–1986);
- 3) Wojny szwedzkie w Prusach w XVII–XVIII w. (dr Andrzej Korytko, dr Józef Bagiński na emeryturze od 1995 r.);
- 4) Stosunki polsko-angielskie i dzieje dyplomacji w czasach nowożytnych (dr Zdzisław Taźbierski – na emeryturze od 1994 r. oraz dr Barbara Krysztopa-Czupryńska);
- 5) Kultura Wielkiego Księstwa Litewskiego (dr hab. Zoja Jaroszewicz-Pieresławcew, prof. UWM).

IV. Badania w zakresie XIX w.:

- 1) Zagadnienia historii wojskowości Polski i powszechnej XIX i pocz. XX w., w tym:
  - Kawaleria w powstaniu listopadowym (dr hab. Tomasz Strzeżek),

– I wojna światowa w Prusach Wschodnich (dr hab. Norbert Kasperek, prof. UWM, dr Dariusz Radziwiłłowicz);

2) Rządy i ludy wobec polskich powstań (prof. zw. dr hab. Sławomir Kalemka, dr hab. Norbert Kasperek, prof. UWM, dr hab. Stanisław Łaniec na emeryturze od 1 marca 2004 r., dr Andrzej Szmyt);

3) Historia Mazur (dr hab. Grzegorz Jasiński, prof. UWM);

4) Dwór ziemiański w XIX w. (prof. zw. dr hab. Bohdan Ryszewski);

5) Historia Rosji; stosunek Polaków do państwa carów (prof. dr hab. Jan Sobczak, dr Roman Jurkowski);

6) Historia Białorusi (dr hab. Stanisław Łaniec na emeryturze, dr Roman Jurkowski);

7) Życie społeczne, naukowe i kulturalne kresów północno- i południowo-wschodnich w I połowie XIX w. (prof. prof. UWM: dr hab. Zbigniew Anculewicz, dr hab. Aldona Prašmanteitė, dr hab. Wojciech Łysiak, który od 1 marca 2009 r. nie pracuje, dr hab. Małgorzata Szostakowska na emeryturze od 2001 r., dr Maria Korybut-Marciniak, dr Henryk Rietz od 1 października 2008 r. na emeryturze, dr Magdalena Bonowska).

V. Badania w zakresie historii najnowszej (po 1918 r.):

1) Polskie formacje zbrojne we wschodniej Rosji oraz na Syberii i Dalekim Wschodzie, 1918–1920 (dr Dariusz Radziwiłłowicz);

2) Problemy społeczne i polityczne na Warmii i Mazurach po II wojnie światowej (prof. prof. UWM: dr hab. Tadeusz Filipkowski i dr hab. Bohdan Łukaszewicz, oraz dr Witold Gieszczyński, dr Paweł Letko, dr Radosław Gross);

3) Zagadnienia ludnościowe na Warmii i Mazurach po II wojnie światowej (dr hab. Tadeusz Filipkowski, prof. UWM oraz dr Witold Gieszczyński);

4) Prasa Polskiego Państwa Podziemnego, ruch komunistyczny w II RP (dr Karol Sacewicz);

5) Oświata, działalność wydawnicza i kulturalna na Warmii i Mazurach (prof. prof. UWM: dr hab. Tadeusz Filipkowski, dr hab. Bohdan Łukaszewicz, dr hab. Małgorzata Szostakowska, dr Izabela Lewandowska);

6) Sytuacja demograficzna i polityczna Łotwy, Litwy i Estonii w latach 1918–1939/41 (dr hab. Andrzej Topij, prof. UWM, pracował w latach 2005–2006);

7) Polska a Czechosłowacja w XX w. (prof. dr hab. Marek Kazimierz Kamiński, pracował w latach 2001–2006);

8) Stosunki polsko-rosyjskie, polsko-ukraińskie i polsko-białoruskie (prof. dr hab. Jan Sobczak, prof. dr hab. Henrikh Stronskyy, dr hab. Stanisław Łaniec, prof. UWM, dr hab. Zbigniew Anculewicz, prof. UWM, dr Aleksander Holiczenko);

9) Polska i Federacja Rosyjska wobec krajów nadbałtyckich (Litwa, Łotwa, Estonia) w latach 1991–2008 (dr Paweł Letko, dr Tomasz Gajownik);

10) Polska Północna w systemie ochrony kraju w latach 1918–1926 (dr Wiesław Łach);

11) Historia techniki wojskowej (dr hab. Zygmunt Kazimierski, prof. UWM);

12) Zbrodnie wojenne w czasie II wojny światowej na morzu (prof. zw. dr hab. Tadeusz M. Gelewski);

13) Rola Polski we współczesny świecie (dr Wojciech Stankiewicz, prof. dr hab. Henrik Stronsky, prof. zw., dr Krzysztof Sidorkiewicz).

VI. Problematyka warsztatu historyka (metodologia badań historycznych, archiwistyka, informatyka historyczna oraz nauki pomocnicze historii):

1) Podstawy teoretyczne archiwistyki, historia i komputeryzacja archiwów (prof. zw. dr hab. Bohdan Ryszewski, dr hab. Krzysztof Narojczyk, dr Anna Zeglińska);

2) Edytorstwo źródeł historycznych (prof. prof. Alojzy Szorc, ks. Andrzej Kopiczko i Bohdan Ryszewski, dr Irena Makarczyk);

3) Metodologia badań (prof. prof. Bohdan Ryszewski, ks. Alojzy Szorc, dr hab. Kazimierz Łatak, dr hab. Krzysztof Narojczyk, dr Jacek Kowalewski, dr Izabela Lewandowska);

4) Problemy edukacji historycznej (dr hab. Małgorzata Szostakowska na emeryturze, dr Izabela Lewandowska, dr Maria Bieniek);

5) Bariery informacyjne. Zarządzanie wiedzą-koncepcja i zastosowania (dr Marzena Świgoń);

6) Historia książki i bibliotek (dr hab. Zoja Jaroszewicz-Pierestawcew, prof. UWM).

Pracownicy Instytutu brali udział w projektach badawczych koordynowanych centralnie przez Komitet Badań Naukowych, a potem Ministerstwo Nauki:

– *Podstawowe problemy komputeryzacji archiwów*, kierownik i wykonawca prof. dr hab. Bohdan Ryszewski;

– *Historia Wielkiej Emigracji 1831–1863*, kierownik i wykonawca prof. dr hab. Sławomir Kalembka;

– *Problem budowy badawczych baz danych dla statystycznych źródeł historycznych* (okres realizacji: lata 2002–2005), kierownik i wykonawca dr Krzysztof Narojczyk;

– *Krajobraz po klęsce. Ziemie polskie w latach 1831–1833* (okres realizacji: lata 2004–2006), kierownik i wykonawca dr hab. Norbert Kasperek;

– *Liceum Krzemienieckie w systemie szkolnym Wileńskiego Okręgu Naukowego w latach 1805–1832* (okres realizacji: lata 2004–2006), kierownik i wykonawca dr Andrzej Szmyt;

– *Puszcze gospodarskie na Podlasiu i Grodzieńszczyźnie w XV–XVI wieku: podziały, administracja, służby leśne i wodne* (okres realizacji: lata 2004–2007), kierownik prof. zw. dr hab. Józef Śliwiński, dr Anna Kołodziejczyk i dr Krzysztof Łożyński.

Od 2007 i 2008 r. realizowane są dwa granty ministerialne: *Rzeczpospolita w oczach rezydentów angielskich w I połowie XVIII w.* (okres realizacji: lata

2007–2010) kierownik i wykonawca Barbara Krysztopa-Czupryńska oraz *Senatorowie koronni za Władysława IV Wazy* (okres realizacji: 2008–2010), kierownik i wykonawca dr Andrzej Korytko. Grant Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na zadanie badawcze własne nt. *Folwarki Zakonu Krzyżackiego w komturstwie malborskim od powstania do wojny trzydziestoletniej. Z obrazu funkcjonowania struktury gospodarczej państwa Zakonu Krzyżackiego* otrzymał dr Jan Gancewski, który jest również kierownikiem projektu wspólnie z doktorem Adamem Chęcikiem z UMK (termin realizacji 2007–2010). Natomiast dr Jacek Kowalewski jest koordynatorem regionalnym i współwykonawcą badań ministerialnych nt. *Czas wolny, świadomość kulturalna i kompetencje kulturalne. Zróżnicowanie i stan kultury w Polsce* (kierownik projektu badawczego – prof. dr hab. Wojciech Józef Burszta, Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej w Warszawie)

Granty promotorskie KBN:

– mgr Barbara Krysztopa-Czupryńska, *Angielska Kampania Wschodnia a Rzeczypospolita*, kierownik projektu dr hab. Edward Mierzwa, prof. WSP Kielce (wcześniej UWM), od 18 października 1998 r.,

– mgr Andrzej Korytko, *Angielska mediacja w rokowaniach polsko-szwedzkich w 1635 roku*, kierownik projektu: dr hab. Edward Mierzwa, prof. WSP Kielce, od 30 maja 2000 r.,

– mgr Anna Żeglińska, *Archiwum Finckensteinów*, promotor: prof. zw. dr hab. Bohdan Ryszewski,

– mgr Tomasz Gajownik, *Działalność polskiego wywiadu wojskowego na Litwie w latach 1921–1939*, promotor: prof. dr hab. Jan Sobczak (okres realizacji: 2006–2008).

Tematy badawcze realizowane są również w ramach tematów statutowych i własnych.

Efektom pracy naukowej pracowników Instytutu jest pokaźny dorobek badawczy i edytorski. Należy wymienić dwie publikacje wydane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, które uzyskały nagrodę im. prof. Jerzego Skowronka na Targach Książki Historycznej: dr. Norberta Kasparka, *Powstańczy epilog. Żołnierze listopadowi w dniach klęski i internowania* (Olsztyn 2001) i dr. Tomasza Strzeżka *Kawaleria Królestwa Polskiego w powstaniu listopadowym – mobilizacja i podstawy funkcjonowania w wojnie* (Olsztyn 2007).

Instytut był i jest obecnie organizatorem i współorganizatorem wielu konferencji naukowych. Z ważniejszych można wymienić organizowane cyklicznie od początku lat 90. XX w. ogólnopolskie: *Między irredentą a kolaboracją*, *Metody komputerowe w badaniach i nauczaniu historii*, *Piśmiennictwo pragmatyczne w Polsce do końca XVIII w.*, *Las w kulturze* (wspólnie Dyrekcją Lasów Państwowych i innymi placówkami, np. OBN). Z konferencji dotyczących regionu można wymienić: *Wysiedlać czy repolonizować? Dylematy polskiej polityki wobec ludności rodzimej Warmii i Mazur po 1945* (wspólnie z OBN, 7 grudnia 2000 r.) oraz *Warmia i Mazury w latach stalinizmu* (15–16

stycznia 2004 r.). Pracownicy Instytutu (dr Wiesław Bolesław Łach, dr Dariusz Radziwiłłowicz) byli też głównymi organizatorami IX Ogólnopolskiego Forum Historyków Wojskowości w 2007 r.

Niektórzy spośród młodej kadry byli beneficjentami stypendiów, np. Instytutu Herdera w Marburgu – dr Mirosław Hoffmann (kwiecień–maj 2005), Niemieckiego Instytutu Historycznego oraz Stacji Naukowej Polskiej Akademii Nauk w Berlinie – dr Marek Radoch (18 kwietnia – 17 maja 2005); Stypendium Lanckorońskich otrzymała dr Barbara Krysztopa-Czupryńska (2008), École Française de Rome – dr Miron Wolny (czerwiec 2008). Stypendystą Fundacji na rzecz Nauki Polskiej był dr Roman Jurkowski (2003).

Pracownicy Instytutu odgrywali i odgrywają aktywną rolę w organizacji życia naukowego, zarówno na UWM, uczestnicząc w pracach różnych komisji senackich, w regionie, jak i w kraju, np. w byłym Komitecie Badań Naukowych, Komisji Ekspertów do Programów i Podręczników MEN, Komisjach PAN (np. Neolatynistyki i Badań nad Odrodzeniem i Reformacją – ks. prof. dr hab. Alojzy Szorc, Komisji Praw Antycznych Komitetu Nauk o Kulturze Antycznej – dr Ryszard Sajkowski), Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej (prof. Józef Śliwiński, dr hab. Andrzej Wałkowski, prof. nadzw.), Zarządzie Głównym Polskiego Towarzystwa Historycznego i jego komisjach problemowych oraz w Oddziale Olsztyńskim (dr hab. Bohdan Łukaszewicz, prof. UWM), a także w innych towarzystwach, np. Stowarzyszeniu Archiwistów Polskich, Stowarzyszeniu Naukowym Archeologów Polskich (funkcję prezesa Olsztyńskiego Oddziału pełni dr Mirosław Hoffmann), Stowarzyszeniu Historyków Wojskowości, Polskim Towarzystwie Historii Techniki (członek Zarządu dr hab. Zygmunt Kazimierski, prof. nadzw.), Towarzystwie Naukowym im. Wojciecha Kętrzyńskiego (członkami zarządu są prof. Stanisław Achremczyk, dr hab. Grzegorz Białuński, dr hab. Zoja Jaroszewicz-Pieresławcew, prof. UWM), Towarzystwa Pruthenia. Pracownicy Instytutu są także członkami zagranicznych i międzynarodowych towarzystw naukowych, stowarzyszeń i organizacji, np. prof. Henrich Stronsky jest prezesem Stowarzyszenia Uczonych Polskich Ukrainy i członkiem Rady Programowej Kongresu Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie (Kraków), ks. prof. Andrzej Kopiczko członkiem Magister-und Doktoranden-Stipendien przy Historischer Verein für Ermland (Münster), dr Mirosław Hoffmann członkiem Zarządu Kommission zur Erforschung von Sammlungen archäologischer Funde und Unterlagen aus dem nordöstlichen Mitteleuropa z siedzibą w Berlinie, dr hab. Bohdan Łukaszewicz, prof. nadzw. członkiem Polsko-Litewskiej Dwustronnej Komisji ds. Problemów Nauczania Historii, dr hab. Zoja Jaroszewicz-Pieresławcew, prof. nadzw. członkiem Polsko-Litewskiej Grupy Ekspertów ds. Zachowania Dziedzictwa Kulturowego i Polsko-Białoruskiej Komisji Konsultacyjnej ds. Dziedzictwa Kulturowego.

Pracownicy Instytutu Historii redagują też czasopisma naukowe: „Echa Przeszłości” (dr Witold Gieszczyński, dr Jan Gancewski, dr Roman Jurkowski, dr hab. Norbert Kasparek, prof. UWM), „Komunikaty Mazursko-War-

mińskie” (dr hab. Grzegorz Jasiński, prof. UWM), „Pamiętnik Kijowski” (prof. dr hab. Henrich Stronsky), „Mrągowskie Studia Humanistyczne” (dr Jan Gancewski). Występują jako recenzenci, np. Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Stopni i Tytułów Naukowych i ds. Grantów oraz jako członkowie komitetów okręgowych olimpiad, np. Komitetu Głównego (dr hab. Bohdan Łukaszewicz, prof. UWM) i Okręgowego Olimpiady Historycznej w Olsztynie (dr Sławomir Augusiewicz), olimpiady tematycznej organizowanej przez warszawski Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego na temat „Losy Polaków na Wschodzie po 17 września 1939 r.” (dr Witold Gieszczyński i dr Karol Sacewicz).

Dydaktyka zawsze zajmowała ważne miejsce w działalności Zakładu, a później Instytutu. Wraz z pozyskiwaniem nowej kadry, możliwościami organizacyjnymi, lokalowymi i finansowymi uczelni wzbogacano ofertę kształcenia. Na *historii* oferta ta obejmowała jednolite studia magisterskie, następnie uzupełniające magisterskie stacjonarne i niestacjonarne¹⁵ w zakresie następujących specjalności zawodowych:

- nauczycielskiej (ze subspecialnością edukacja multimedialna),
- archiwalnej (ze szczególnym uwzględnieniem zastosowań komputerów w archiwach),
- ogólnohistorycznej,
- zarządzania informacją naukową (również studenci stosunków międzynarodowych i innych kierunków studiów).

Ponadto studenci *historii* i *stosunków międzynarodowych* mają możliwość uczęszczania na ogólnowidziałowe specjalności. Po 2000 r. Instytut posiadał w ofercie dydaktycznej różne rodzaje studiów podyplomowych: Historii, Historii Cywilizacji, Edukacji Multimedialnej, Problemów Komputeryzacji Archiwów, Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej.

W dniach 8–9 stycznia 2001 r. przebywał w Instytucie zespół wizytacyjny Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej, który wnioskował o przyznanie Instytutowi akredytacji na pięć lat. W 2006 r. Instytut otrzymał akredytację na kolejne pięć lat po wizycie członków Państwowej Komisji Akredytacyjnej. W Instytucie działa również system wewnętrznej oceny jakości kształcenia, okresowa ewaluacja pracowników jest przeprowadzana przez studentów (forma ankiety specjalnie opracowana dla Instytutu), kierowników jednostek (wizytacja zajęć) oraz ogólnouczelniana. Niektórzy profesorowie z własnej inicjatywy zbierali anonimowe opinie studentów na temat prowadzonych przez siebie zajęć.

Od roku 1976 do końca 2008 r. mury uczelni opuściło 1255 absolwentów kierunku *historia* studiów stacjonarnych (w tym 76 licencjatów i 1179 magistrów) oraz 617 absolwentów studiów niestacjonarnych (18 licencjatów, 583 magistrów studiów jednolitych i 16 magisterskich uzupełniających), także

---

¹⁵ Od roku akademickiego 2005/2006 w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych realizowany jest dwustopniowy system kształcenia.

713 absolwentów kierunku *stosunki międzynarodowe* studiów stacjonarnych (713 licencjatów i 4 magistrów studiów uzupełniających) oraz 307 studiów niestacjonarnych (292 licencjatów i 15 magistrów studiów uzupełniających)¹⁶. Mamy również 176 absolwentów wyższych studiów zawodowych, z wpisem *język polski z historią*, bo taka forma kształcenia istniała w pierwszym okresie nauczania w Wyższej Szkole Nauczycielskiej.

Studenci *historii i stosunków międzynarodowych* dobrze wykorzystują możliwości studiowania za granicą w ramach realizacji programu LLP Erasmus w takich krajach jak: Niemcy, Szwajcaria, Finlandia, Włochy, Turcja, Cypr. Jest to m.in. zasługą koordynatora programu Socrates-Erasmus (od 2007 LLP Erasmus) na Wydziale Humanistycznym dr. Jana Gancewskiego, pracownika Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych¹⁷.

Zgodnie z planem kształcenia nasi studenci wyjeżdżali na wycieczki i objazdy naukowo-dydaktyczne w kraju i za granicę. Ważną formą działalności studentów jest praca w kołach naukowych. Na przestrzeni lat działały następujące studenckie koła zainteresowań:

1. Studenckie Naukowe Koło Historyków Starożytności,
2. Koło Naukowe „Baltica Antiqua”,
3. Studenckie Naukowe Koło Historii Średniowiecznej Polski,
4. Studenckie Naukowe Koło Historii Europy Wschodniej,
5. Studenckie Naukowe Koło Etnografii Historycznej,
6. Koło Naukowe Historyków Wojskowości,
7. Studenckie Koło Naukowe Informatyków Historii i Stosunków Międzynarodowych,
8. Studenckie Koło Archiwistów,
9. Koło Naukowe Studentów Historii „Historykon”.

Studenci *historii i stosunków międzynarodowych* prezentowali wyniki swoich badań na zebraniach kół, w formie wydawnictw multimedialnych, swoich pism¹⁸, na konferencjach studenckich organizowanych przez inne ośrodki, a także podczas organizowanych corocznie przez UWM Ogólnopolskich Kół Naukowych. Sami również podejmowali się trudu organizacji ogólnopolskich konferencji, np. Koło Naukowe Archiwistów (2005) i Koło Naukowe Studentów Historii „Historykon” (2009).

Warunki lokalowe kierunku i zakładu, a następnie Instytutu Historii zmieniały się, na przestrzeni lat ulegając stopniowo poprawie. W momencie powołania Zakład Historii mieścił się w jednym pokoju na pierwszym piętrze w dzisiaj już nie istniejącym budynku przy ul. Pieniężnego 3. Od 1 października pracowników, bibliotekę¹⁹ i studentów przeniesiono do pomieszczeń

¹⁶ Dane liczbowe udostępnił autorce dr Radosław Gross, który zebrał je, przygotowując publikację z okazji 40-lecia Wydziału Humanistycznego.

¹⁷ Dr Jan Gancewski pełni tę funkcję od 2005 r.

¹⁸ Na przykład Studenckie Koło Naukowe Historii Średniowiecznej Polski wydawało pismo pt. „Medium Aevum”.

¹⁹ Księgozbiór liczył wówczas 3,5 tys. woluminów, ponad 100 tytułów czasopism, map i innych dokumentów, por. *Instytut Historii...*, s. 55.

przy pl. Jedności Słowiańskiej 2. W 1981 r. nastąpiła przeprowadzka, wraz z pozostałymi jednostkami Wydziału Humanistycznego, do budynku przy ul. Szrajbera 11, a w latach 1997–1998²⁰ do budynku przy ul. Obrońców Tobruku 3²¹. Po oddaniu do użytku nowego gmachu Wydziału Humanistycznego w Kortowie 2 przy ul. Kurta Obitza 1 od lutego 2006 r. warunki pracy Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych zdecydowanie się poprawiły. Laboratorium komputerowe Instytutu dysponuje nowoczesnym sprzętem i oprogramowaniem komputerowym. Należy tu dodać, że zaliczono nas do wiodących w Polsce uczelni w badaniach nad zastosowaniem nowoczesnych metod komputerowych w zakresie historii i archiwistyki. Zajęcia ułatwiają rzutniki multimedialne (trzy przenośne) i zainstalowane na stałe w aulach. Do poszczególnych jednostek przydzielono komputery z podstawowym oprogramowaniem biurowym.

W jeszcze młodej, tylko czterdziestoletniej działalności funkcjonującego pod różnymi nazwami Instytutu są także słabe strony. Powinniśmy zadbać o to, by szerzej rozwinąć współpracę międzyuczelnianą i międzynarodową. Musimy być aktywniejsi w zdobywaniu grantów (w tym promotorskich). Należałoby także przyspieszyć rozwój naukowy pracowników z zakresu historii starożytnej (brak samodzielnego pracownika) i doprowadzić do zatwierdzenia przez władze uczelni specjalizacji, których programy zostały już opracowane, a które uatrakcyjniłyby studia historyczne.

---

²⁰ W lipcu 1998 r. przeprowadził się jako ostatni Zakład Historii Starożytnej i Średniowiecznej.

²¹ M. Radoch, Z. Taźbierski, *Jubileusz 10-lecia...*, s. 7.